KIRUNA KOMMUN

Dokumenttyp	Strategi
Dokumentansvarig	Kommunstyrelsen
Upprättad	2019-10-17
Antagen	Kf 2019-11-25, § 135
Senast reviderad	
Dokumentet gäller för	Kiruna kommunkoncern

STYRDOKUMENT

-kommunal strategi för arbete med samhällsstörningar 2019-2022

Innehållsförteckning

1 Syfte och bakgrund 3
1.1 Avsikt och omfattning 3
1.2 Uppdrag 3
1.3 Omvärldsanalys 7
1.4 Risk och sårbarhetsanalys 2019 8

2 Styrning av arbete för krisberedskap och civilt försvar 2019–2022 10
2.1 Övergripande inriktning och mål 10
2.2 Riktlinjer 11
2.3 Roller och ansvar 12
2.4 Uppdrag samhällsskydd inom Kiruna komunkoncern 14
2.5 Uppföljning och rapportering 15
2.6 Begrepp, sammanhang och processer 15
2.7 Ekonomi 22

3 Geografiskt områdesansvar 24
3.1 Inriktning geografiskt områdesansvar 24
3.2 Samverkan och samordning 24
3.3 Information och kommunikation 24
3.4 Åtgärder 25

4 Analys och planering 26
4.1 Inriktning analys och planering 26
4.2 Prioriterade områden 26
4.3 Risk- och sårbarhetsanalys 26
4.4 Kontinuitetsplanering 27
4.5 Säkerhetsskyddssanalys 27
4.6 Handlingsplan för skydd mot olyckor 30
4.7 Plan för hantering av extraordinära händelser 30
4.8 Åtgärder 31

5 Utbildning och övning 32
5.1 Inriktning utbildning och övning 32
5.2 Prioriterade områden 32
5.3 Åtgärder 32

6 Civilt försvar 34
6.1 Inriktning civilt försvar 34
6.2 Säkerhetsskydd 35
6.2.1 Informationssäkerhet 36
6.2.2 Personalsäkerhet 38
6.2.3 Fysisk säkerhet 39
6.3 Säkerhetsskyddad upphandling 40
6.4 Krigsorganisation 42

7 Referenslista 43

1 Syfte och bakgrund

1.1 Avsikt, omfattning och struktur

Styrdokument syftar till att ange strategisk inriktning för kommunkoncernens arbete med krisberedskap och förberedelser för civilt försvar för perioden 2019-2022. I avseenden där det befunnits relevant och praktiskt omfattas även arbete för skydd mot olyckor. Dokumentet har även ambitionen att utveckla krisberedskapsarbetet och i ökad utsträckning involvera kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.

Styrdokumentet beskriver hur kommunen avser att arbeta med samhällsstörningar, företeelser och händelser som hotar eller skadar det som ska skyddas i samhället, dvs. samhällets skyddsvärden[1] samt hur kommunen avser fullfölja de åtaganden som följer av aktuell lagstiftning, förtydligade i upprättade överenskommelser mellan Sveriges kommuner och landsting(SKL) och myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB) rörande kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar[2].

Styrdokumentet innehåller övergripande mål och inriktning för samt styrning av kommunens arbete under perioden, beskrivande prioriteringar, ambitioner och processer samt roller och ansvar beträffande samhällsstörningar - främst krisberedskap och civilt försvar. Inom redovisade områden avses dokumentet även kunna fungera som lokal informations- och kunskapskälla.

1.2 Uppdrag

Kiruna kommuns uppdrag och uppgifter rörande samhällsstörningar(skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar) regleras i följande författningar:

- *Regeringsformen(1974:152)*
- *lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)*
- *förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH)*
- *lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap*
- *säkerhetsskyddslagen (2018:585)*
- *säkerhetsskyddsförordning (2018:658)*
- *lag om skydd mot olyckor (2003:778)*
- *kommunallag (2017:725)*
- *Offentlighets- och sekretesslagen(2009:400)*

[1] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2014, *Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap*, MSB 2014-1942

[2] Sveriges kommuner och landsting(SKL) och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018-2020*, SKL 18/01807 och MSB 2018-05681 samt *Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019-2022*, SKL 18/03101 och MSB 2018-09779

Kommunernas förberedelser för och arbete med krisberedskap och civilt försvar regleras vidare i nämnda överenskommelser, vilka utgår från LEH[3], FEH[4] och kommunallagen[5].

Samtliga kommuner, länsstyrelser samt MSB har uppdrag att arbeta för att öka samhällets robusthet och krisberedskap på lokal nivå. Kommunens arbete med krisberedskap är omfattande och förutsätter att kommunen kontinuerligt bedriver ett grundläggande arbete härvid.

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016-2020[6] ska även planeringen för civilt försvar återupptas. Det civila försvaret syftar till att samhället ska fungera vid höjd beredskap och krig i Sverige med målen att:

- Värna civilbefolkningen
- Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- Bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld

Civilt försvar bedrivs inom ramen för verksamheten i statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer. Det civila och militära försvaret bildar tillsammans totalförsvaret. Den fredstida krisberedskapen utgör grunden för det civila försvaret, det vill säga beredskapen för höjd beredskap och krig.

Kommunens uppgifter avseende krisberedskap[7]:

- Kommunen ska bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.

- Kommunen ska använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.

- Kommunen ska efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering, både med avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Underlaget ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

[3] Lagen(2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap
[4] Förordning(2006:637) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap
[5] Kommunallagen(2017:725), 5 kap 1§
[6] Proposition 2014/15:109, *Försvarspolitisk inriktning - Sveriges försvar 2016-2020*
[7] SKL och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019-2022*, SKL 18/03101 och MSB 2018-09779

- Kommunen ska ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Styrdokumentet ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden och innehålla:
  -övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
  -kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
  -kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
  -vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

- Kommunen ska ta fram ett reglemente för krisledningsnämnden.

- Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ange vilka uppgifter som kommundirektören ska ha avseende krisberedskap.

- Kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska innehålla:
  -hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser.
  -hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning.
  -vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.

- Kommunen ska ta fram en utbildnings- och övningsplan.

- Styrdokument, reglemente för krisledningsnämnden, plan för hantering av extraordinära händelser, samt utbildnings- och övningsplan ska vara beslutade senast 31 december under den nya mandatperiodens första år, dvs. senast 2019-12-31.

- Kommunen ska ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser.

- Kommunen ska under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.

- Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.

- Kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.

- Kommunens förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En

förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.

- Berörda kommuner ska säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls.

- Kommunen ska ha en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även kommunens beredskapsfunktioner inom till exempel kommunalteknisk försörjning och krisstöd ska vara utbildade och övade.

- Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Kommunens krisledningsnämnd och tjänstemannaledning ska övas minst en gång per mandatperiod.

- Kommunen ska, i den utsträckning tillfälle ges, delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå som avser fredstida kriser.

- Kommunen ska ha förmågan att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (till exempel WIS och Rakel).

- Kommunen ska ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse.

Kommunens uppgifter avseende civilt försvar[8]:

- Nyckelpersoner i kommunens organisation ska under perioden 2018-2020 genom utbildning ges kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.

- Kommunen ska ha rutiner och materiel (säkerhetsskåp m.m.) för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet utan att de röjs, ändras eller förstörs.

- Kommunen ska under perioden 2018-2020 etablera en process för säkerhetsskyddsanalys samt analysera prioriterade delar av kommunens verksamhet.

- Kommunen ska under perioden 2018-2020 påbörja en planering för sina uppgifter inom totalförsvaret. Planeringen ska avse den verksamhet som kommunen ska bedriva under höjd beredskap samt dess krigsorganisation och krigsplaceringar.

- Kommunen bör utbilda och öva kommunstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning.

[8] SKL och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018-2020*, SKL 18/01807 och MSB 2018-05681

- Kommunen bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.
- Kommunen bör informera berörda lokala aktörer om arbetet med beredskapsförberedelser och möjligheter till samverkan på lokal nivå.
- Kommunen ska medverka vid införandet av ett tilldelat tekniskt system för informationsutbyte.
- Kommunen ska i samverkan med länsstyrelsen implementera rutiner för rapportering och för lägesbilder.

1.3 Omvärldsanalys

Det moderna samhället är mycket sårbart. Teknikutveckling, digitalisering och klimatförändringar är några exempel på vad som främst bidrar till att göra vårt samhälle sårbart. En rad verksamheter, både hos det allmänna och inom näringslivet, är helt beroende av t.ex. digitala system för bl.a. styrning, reglering och övervakning. Stora informationsmängder, såväl öppna som hemliga, hanteras i dag i informationssystem. Med nuvarande användning av tekniska lösningar i alla samhällssektorer och verksamheter samt våra invanda livsmönster förekommer flera kritiska beroenden[9]. Resurserna i dagens samhälle för att möta eventuella störningar och avbrott i samhällsfunktioner och därmed mildra eventuella effekter är dock mycket goda[10].

Digitaliseringen av samhället ökar, samt tillgängliggörandet av olika typer av information, vilket på många sätt stärker demokratiska värderingar om insyn och ansvarsutkrävande. Samma information kan dock komma att utnyttjas för att påverka och hota Sveriges säkerhet. Främmande staters underrättelseverksamhet har de senaste decennierna breddats mot forskning och utveckling inom civila områden samt mot politiska frågor och information som rör samhällsviktiga system. It-angrepp i olika former betraktas som ett av de allvarligaste hoten. En storskalig IT-incident bedöms i dag kunna få allvarliga konsekvenser för samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur[11]. På grund av samhällets ökade IT-beroende är risken stor för att samhällsviktiga system t.ex. finansiella system, ledningscentraler för trafiksystem, administrativa och medicinska system inom sjukvården, digitala kontrollsystem för el och vatten samt elektroniska kommunikationer skulle drabbas med allvarliga konsekvenser som följd[12]. Digitaliserad information kan även komma att göras otillgänglig, förändras eller förstöras. Digitalisering av samhällsviktig infrastruktur kan därför innebära sårbarheter för säkerhetskänslig verksamhet, i det fall även brister i informationssäkerheten finns. Teknikutvecklingen skapar löpande nya potentiella sårbarheter som kan utnyttjas av antagonister och samhället har över tid blivit mer sårbart, delvis på grund av en bristande kännedom om hotet[13].

[9] MSB, 2018, *Nationell risk- och förmågebedömning 2018*, MSB 1221
[10] Krisinformation.se, 2019-07-15, https//www.krisinformation.se/detta gor samhallet/krishanteringens-grunder/ett-sarbart-samhalle
[11] Proposition 2017/18:89, *Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet - ny säkerhetsskyddslag*
[12] Ibid.
[13] Säkerhetspolisen, 2019, *Hotbild mot säkerhetskänslig verksamhet*

Klimatförändringar och de snabba skiften i klimatet som vi kan förvänta oss de närmaste årtiondena kommer även att påverka samhället på flera olika sätt[14]. Till viss del bedöms förändringarna kunna hanteras genom att samhället anpassas, men om anpassningen inte sker i tillräcklig omfattning och hastighet ökar risken för olika typer av olyckor, störningar och problem genom att klimatförändringarna kan förstärka olika slags hot och risker. Senare års värmeböljor, ras och skred samt omfattningen av och storleken på skogsbränder är exempel på hur klimatförändringar kan förstärka risker och presentera nya hot.

Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats med förändrade krav på den svenska försvarsförmågan[15]. Utvecklingen i Östersjöregionen och bl. a. mellanöstern samt i det politiska samarbetsklimatet i Europa får påverkan på Sverige med t.ex. minskad förutsägbarhet i internationella relationer[16]. Regeringen bedömer att ett enskilt militärt väpnat angrepp direkt mot Sverige är osannolikt, men att kriser eller incidenter som även inbegriper militära maktmedel kan uppstå och att militära angreppshot inte kan uteslutas[17]. Av regeringens nationella säkerhetsstrategi från januari 2017 framgår att hävdandet av vårt lands suveränitet och territoriella integritet är en nödvändig förutsättning för att Sverige ska kunna uppnå målen med vår säkerhet. Dagens säkerhetspolitiska hot, eller hot som är av sådan karaktär att de kan få säkerhetspolitiska konsekvenser, är ofta gränsöverskridande, icke-militära och utgår inte sällan från icke-statliga aktörer. Exempel på sådana hot är internationell terrorism och andra typer av grov gränsöverskridande brottslighet, informations- och cybersäkerhetshot, spridning av massförstörelsevapen samt framställning och transport av vapen, komponenter och teknologi[18].

Avreglering och konkurrensutsättning av samhällsviktig verksamhet har inneburit att en stor del av de verksamheter som är viktiga för det svenska samhällets funktionalitet inte längre är under direkt statligt inflytande. Sådana verksamheter bedrivs och förvaltas i stället i stor utsträckning av enskilda aktörer. Även utländskt ägande eller inflytande är numera en realitet inom samhällsviktiga verksamheter, vilket inte minst händelserna vid Transportstyrelsen som uppmärksammades i media sommaren 2017 påvisat[19].

Sammantaget innebär det moderna samhället och dess beroenden, klimatförändringarna och en försämrad säkerhetspolitisk situation i vårt närområde samt nya antagonistiska hot att en aktiv planering och förberedelser för att hantera samhällsstörningar, särskilt inom områdena krisberedskap och säkerhetsskydd, är angeläget.

1.4 Risk och sårbarhetsanalys 2019

Kommunen har i uppdrag att genomföra en risk- och sårbarhetsanalys avseende det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund. Underlaget från denna risk- och sårbarhetsanalys ska användas i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.

[14] MSB, 2012, *Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap*, MSB 349
[15] Försvarsutskottet, Betänkande 2014/15 FöU11, *Försvarspolitisk inriktning - Sveriges försvar 2016-2020*
[16] Säkerhetspolisen, 2019, *Hotbild mot säkerhetskänslig verksamhet*
[17] Proposition 2017/18:89, *Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet - ny säkerhetsskyddslag*
[18] Ibid.
[19] Ibid.

Risk- och sårbarhetsanalys med tillhörande bilagor, upprättad 2019-07-02, antagen av kommunfullmäktige 2019-10-21 redovisar bedömningen att krisberedskapen för kommunen överlag samt för kommunens förvaltningar och bolag i många fall är god[20]**.** Det konstateras vidare att genomförd risk och sårbarhetsanalys för Kiruna kommun konkluderar en bild beträffande de kommunala åtgärdsbehoven liknande den som MSB gör för de nationella behoven för att förbättra den generella krisberedskapen och civilförsvarsförmågan[21].

Åtgärdsområden för en förbättrad generell kommunal krisberedskap i Kiruna kommun konkluderas och föreslås omfatta:

- *Rutiner och planering*
-
- *Utbildning och övning(av nyckelpersonal och -funktioner)*
-
- *Säkerhetsskydd*
-
- *Elförsörjning*
-
- *Livsmedelsförsörjning(inklusive vatten)*
-
- *Samverkan med externa aktörer*
-
- *Information(till enskild/allmänhet)*

[20] Kiruna kommun(KK), 2019, *Risk och sårbarhetsanalys*
[21] MSB, 2018*, Nationell risk- och förmågebedömning 2018*, MSB 1221

2 Styrning av arbete för krisberedskap och civilt försvar 2019–2022

2.1 Övergripande inriktning och mål

Kiruna kommun skall med utgångspunkt i regeringsformen(1974:152) värna samhällets skyddsvärden[22] och härvid vara och uppfattas som ett tryggt, robust och motståndskraftigt samhälle, med medvetna kommuninnevånare och medveten och kompetent personal samt förberedda verksamheter. Övergripande skall kommunens arbete avseende krisberedskap medge kommunen att:

- Trygga människors liv och hälsa samt hindra och begränsa skador på miljö och egendom
- Trygga prioriterade samhällsfunktioner och livsnödvändig försörjning samt upprätthålla grundläggande värden[23]
- Vara en delaktig och ett pålitligt bidrag till nationell inre och yttre säkerhet

Kiruna kommun skall under perioden 2019-2022 uppfylla åtaganden i enlighet med angivna uppdrag i rådande lagstiftning, förtydligat i 2018 upprättade överenskommelser mellan SKL och MSB, syftande till att förbättra kommunens generella krisberedskap därmed verka för att risken och konsekvenserna minskas för allvarliga störningar, kriser och olyckor i samhället. Härvid skall:

Inledningsvis under 2019, arbetet inriktas mot att upprätta och fastställa erforderlig planering och lokala styrdokument, utveckla grundläggande kompetens och medvetenhet i organisationen rörande samhällsskydd och beredskap.

Därefter under 2020, arbetet omfatta kontinuitets- och beredskapsplanering för prioriterade samhällsviktiga verksamheter, kommunalt handlingsprogram för skydd mot olyckor och utveckling av civilt försvar med fokus på att åtgärder för säkerhetsskydd är säkerställda och implementerade före årets slut. Under året skall även kompetenshöjning avseende totalförsvar genomföras samt planering och förberedelser för inriktnings och samverkansfunktion och egen krigsorganisation och personals krigsplacering påbörjas. Ledningsplatser samt funktion och handhavande av tilldelad kommunikationsutrustning ska även säkerställas.

Därefter under 2021, arbetet med kommunens kontinuitets- och beredskapsplanering för samhällsviktiga verksamheter, krigsorganisation och krigsplaceringar fortsätta.

Slutligen under 2022, arbetet med krigsorganisation och krigsplaceringar slutföras och arbetsprocesser avseende risk- och sårbarhetsanalys, säkerhetsplanering och styrdokument m.m. för perioden 2023-2026 påbörjas och upprättas.

[22] Människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter, miljö och ekonomiska värden samt nationell suveränitet, MSB 2014-1942
[23] Regeringsformen(1974:152)

2.2 Riktlinjer

Under perioden 2019-2022, ska över tid möjligheter att delta i övningar och utbildningar anordnade av länsstyrelsen eller annan statlig myndighet beaktas och prioriteras. Även behov av åtgärder för att öka enskilds förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser, kriser och ytterst krig uppmärksammas och aktiviteter genomföras.

Årligen med början 2021 skall uppföljning och utvärdering ske av arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Kommunala verksamheter och bolag ska prioritera deltagande i kommunövergripande aktiviteter avseende krisberedskap och civilt försvar enligt detta dokument.

Där så i detta dokument inte annat anges skall analyser, planer och annat relevant underlag beslutas av kommundirektören.

Särskilt ska under mandatperioden:
-säkerhetsskydd och informationssäkerhet adresseras, varvid erforderliga rutiner, instruktioner och processer etableras samt
-behov av ytterligare reservkraft, omfattning av självförsörjning avseende livsmedel och drivmedel för samhällsviktiga funktioner samt alternativa driftmiljöer för samhällsviktiga system och funktioner utredas och vid behov planeras för.
-i samband med samhällsutveckling och nyproduktion av kommunala verksamhetslokaler förutsättningar och åtgärder för kris- och kontinuitetshanteringsförmåga samt säkerhetsskydd beaktas.

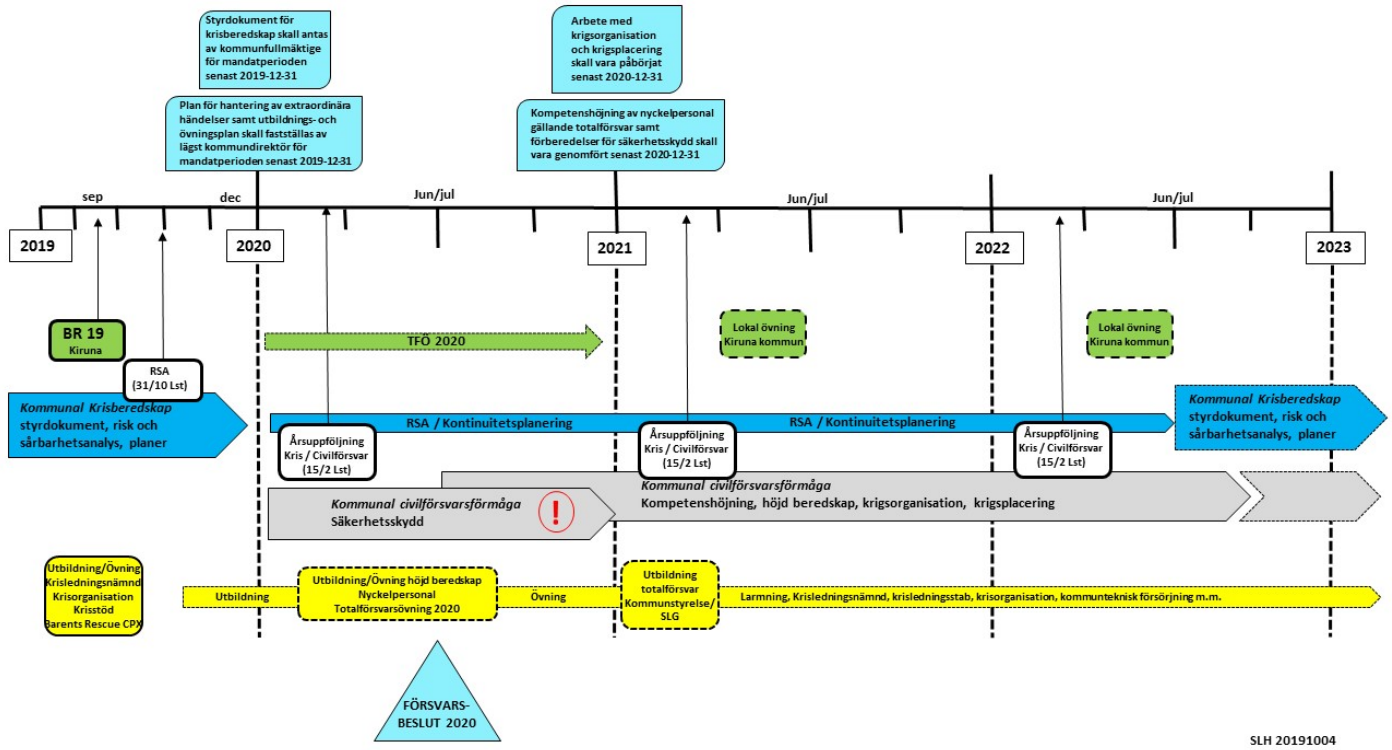

2.3 Roller och ansvar

I Sverige finns det tre grundprinciper för krishantering[24], vilka tillämpas inom kommunens verksamheter och organisation:

Ansvarsprincipen innebär att ansvariga för en verksamhetunder normala förhållanden ska ha motsvarande ansvar under kris- och krigssituationer.

Ansvarsprincipen innebär vidare en skyldighet för en offentlig aktör att samverka med andra aktörer och att handla - agera proaktivt - vid en samhällsstörning.

Likhetsprincipen innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt ska överensstämma i fred, kris och krig.

Närhetsprincipen innebär att kriser ska hanteras av lägsta möjliga nivå i samhället, dvs. där den inträffar, av närmast berörda och ansvariga, så länge som möjligt.

Den svenska modellen för att hantera samhällsstörningar bygger vidare nationellt på ansvar inom sektorer(statliga myndigheter) och olika nivåer där parallella ansvar föreligger, m.a.o. kan flera aktörer ha en roll i hantering av en händelse och alla aktörer har - och förväntas ta - ansvar.

[24] Försvarsdepartementet, Proposition 2005/06:133, *Samverkan vid kris för ett säkrare samhälle* samt MSB, 2018, *Gemensamma grunder för samverkan och ledning*, MSB 777

Roller och ansvar för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar är enligt följande:

Kommunfullmäktige beslutar i frågor av principiell beskaffenhet och fastställer mål och riktlinjer för kommunens verksamhet[25].

Kommunstyrelsens arbetsutskott utgör kommunens krisledningsnämnd[26].

Kommunstyrelsens arbetsutskott ansvarar för det kommunövergripande ledningsarbetet före, under och efter en kris, extraordinär händelse eller höjd beredskap[27].

Nämnder och **styrelser**, ansvarar för och genomför risk- och krishanteringsarbete för och i egna verksamheter[28].

Miljö och byggnadsnämnden utgör räddningsnämnd och ansvarar för frågor inom räddningstjänstområdet[29].

Kommundirektören ansvarar för ledning av kommunens krisledningsgrupp[30] samt bistår kommunstyrelsen och dess utskott[31]. Kommundirektören ansvarar även för ledning och samordning av för kommunkoncernen strategiskt viktiga frågor och är förvaltningschefernas chef[32]. Kommundirektören ska vidare säkerställa att de kommunala bolagens VD i sina uppdrag beaktar de kommunkoncernövergripande frågorna[33].

Kommundirektören ansvarar för att vid behov utforma konkreta direktiv för uppdrag, samordning och uppgifter enligt detta styrdokument.

Förvaltningschef, **Verkställande direktör** och **Förbundschef** leder egen verksamhets risk-, säkerhets- och krisarbete och ansvarar inför respektive nämnd[34], styrelse[35] och direktion[36].

Kommunala bolag och kommunalförbund ansvarar för och genomför risk-, kontinuitets- och krishanteringsarbete för och i egna verksamheter. Särskilt skall kommunövergripande verksamheter och beroenden beaktas.

---

[25] Kommunallagen(2017:725), kap 5 1§
[26] Kiruna kommunfullmäktige(KF) 2018-12-10 125§, *Reglemente för kommunstyrelsen 27§*
[27] Ibid.
[28] KF 2018-12-10 125§, *Reglemente för kommunstyrelsen 2-10§§, Reglemente för kultur och utbildningsnämnden 2§, reglemente för miljö och byggnadsnämnden 2§ och reglemente för socialnämnden 2§*
[29] KF 2018-12-10 125§, *Reglemente för miljö och byggnadsnämnden 1§*
[30] Kiruna kommunstyrelse(Ks) 2019-02-25 53§, *Instruktion för kommundirektör 2§*
[31] Ibid, 4§
[32] Ibid, 6§
[33] Ibid, 8§
[34] Ibid, 6§
[35] Aktiebolagslag (2005:551), 8 kap 29§
[36] Lapplands kommunalförbund, 2011-06-20, *Förbundsordning*

Inom kommunen finns flera kompetenser och funktioner organiserade, vissa med särskilt ansvar. Dessa roller och funktioner är f.n. organiserade under miljö och byggnadsnämnden i syfte att säkerställa en god samordning mellan de funktioner som i huvudsak arbetar med kommunens förebyggande arbete för samhällsskydd, krisberedskap och civilt försvar. Arbetsgivar- och arbetsledningsroll för dessa funktioner innehas av miljö- och byggnadsförvaltningens förvaltningschef. Verksamhets- och sakfrågeansvar i detta arbete innehas av angiven nämnd, styrelse och tjänsteperson i enlighet med fastställt reglemente och delegationsordning. Ledning, beredning och rapportering samt beslut sker direkt till och utav respektive ansvarig instans. Centrala roller, huvudsakligt uppdrag och ansvar härvid är:

Räddningschef/Räddningstjänst[37]

- ansvarar för planering och genomförande av kommunens förberedelser, planering och arbete avseende skydd mot olyckor samt räddningstjänst vid grund-, kris- samt höjd beredskap,
- ansvarar för kommunens uppgifter kopplade till utrustning och förmåga att larma samt lämna viktigt meddelande till allmänheten(VMA).

Säkerhetschef[38]

- är tillika säkerhetsskyddschef - och är i denna roll direkt underställd kommundirektören[39],
- ansvarar för alla uppgifter och behov beträffande kommunalt säkerhetsskydd vid grund-, kris- samt höjd beredskap.

Totalförsvarssamordnare[40]

- ansvarar för kommunal kris- och krigsberedskapsplanering samt kompetenshöjning inom krisledning och totalförsvar av förtroendevalda och tjänstepersoner,
- bistår säkerhetsskyddschef vid processutveckling och säkerhetsskyddsanalys samt vid behov med samverkan och rapportering.

2.4 Uppdrag samhällsskydd inom Kiruna kommun

Utöver, vad som anges under avsnitt 2.3 Roller och ansvar ovan, skall särskilt framhållas att de ordinarie verksamheter och uppdrag som utförs i de olika kommunala förvaltningarna och bolagen, under ansvarig nämnd och/eller styrelse, innebär ett övergripande ansvar för dessa funktioner och därmed kommunens arbete härvid inför, under och efter en kris samt under höjd beredskap. Exempel på detta framgår av tabellen nedan.

[37] Kiruna miljö och byggnadsnämnd(MBN) 2019-04-25 97§, *Sammanträdesprotokoll*
[38] Ks 2019-06-17 170§, *Sammanträdesprotokoll*
[39] Säkerhetsskyddsförordning (2018:658), 2 Kap 2§
[40] MBN 2019-04-25 97§, *Sammanträdesprotokoll*

Förvaltning/Bolag	Verksamhet	Omfattning	Samhällsskydd
TVAB	Kommunteknisk försörjning	Värme- och dricksvattenförsörjning, Snöröjning Avlopp och sopor	Säkerhetsskydd RSA -kontinuitet Åtgärdsarbete
KBAB	Fastigheter och verksamhetslokaler	Driftmöjligheter och underhåll av verksamhetslokaler	Säkerhetsskydd RSA -kontinuitet Åtgärdsarbete
Kultur och utbildning	Förplägnads- och måltidsproduktion	Livsmedelsförsörjning	Kontinuitetsplanering Åtgärdsarbete
Kommunkontoret	IT	Infrastruktur, hård- och mjukvara, system	Säkerhetsskydd RSA -kontinuitet Åtgärdsarbete

2.5 Uppföljning och rapportering

Uppföljning av angivna mål och aktiviteter i detta styrdokument ska ske årligen med start 2021.

Kommunstyrelsen ansvarar för genomförande av uppföljning. Redovisning och rapporter skall vara kommunstyrelsen tillhanda senast 31 mars. Redovisning skall avse föregående år.

Uppföljning och rapportering skall ha följande indelning:

a) skydd mot olyckor,
b) krisberedskap och
c) civilt försvar

Säkerhetskänsliga uppgifter skall särredovisas i bilagor.

Kommunstyrelsen skall till kommunfullmäktige anmäla genomförd uppföljning och vid behov utebliven måluppfyllnad vid närmast följande fullmäktigesammanträde.

2.6 Begrepp, sammanhang och processer

Begrepp, sammanhang och processer definierade för och bruk vid Kiruna kommuns verksamheter.

Begrepp

Beredskapsplanering – de förberedelser som statliga myndigheter, kommuner, landsting, företag och enskilda vidtar i fred för att kunna hantera situationer då beredskapen höjs.

Civilt försvar – den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs, för att skydda befolkningen, säkerställa samhällsviktiga funktioner samt övriga samhällets stöd till Försvarsmakten.

Civilförsvar – konventionsskyddad verksamhet som ska minska den väpnade konfliktens effekter på civilbefolkningen.

Extraordinär händelse - avser en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun.

Geografiskt områdesansvar - utövas av regering, länsstyrelser och kommuner. Innebär ett ansvar att samordna, inrikta, och prioritera krishanteringsåtgärder mellan alla som är inblandade i krisberedskapen på respektive nivå och inom angivet område. Ansvaret att samordna innebär att initiera och underlätta samverkan för hantering av en händelse.

Höjd beredskap – beslutas av regeringen vid krig eller krigsfara, vilket innebär aktivering av hela eller delar av det militära och civila försvaret. Beredskapen kan beslutas till skärpt eller högsta beredskap. Beredskapen kan avse viss del av landet eller viss verksamhet. Vid krig råder automatiskt högsta beredskap.

Inriktning - är orientering av tillgängliga resurser mot formulerade mål.

Kontinuitetshantering - handlar om plan- och åtgärdsarbete för att kunna upprätthålla verksamhet och processer för att skapa en nödvändig förmåga till funktionalitet oavsett störning. Det är ett verktyg för att kartlägga, analysera och vidta åtgärder för att eliminera effekten av eventuella störningar samt i förekommande fall minimera och begränsa konsekvenserna av dessa.

Kritiska beroenden - är beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera. Sådana beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning i levererande verksamheter relativt omgående leder till funktionsnedsättningar, som i sin tur kan leda till att en extraordinär händelse inträffar.

Krisberedskap – den förmåga som skapas genom utbildning, övning och andra åtgärder, samt den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris för att förebygga, motstå och hantera krissituationer.

Krigsorganisation - innebär att verksamhet ställs om från att lösa fredstida uppgifter till att lösa uppgifter som har betydelse för försvarsansträngningarna. Det gäller bland annat de bevakningsansvariga myndigheterna, men också kommuner, landsting, vissa trossamfund, enskilda organisationer, företag och frivilliga försvarsorganisationer

Ledning - är den funktion som, genom att en aktör bestämmer, åstadkommer inriktning och samordning av tillgängliga resurser.

Samhällsstörning och *samhällets skyddsvärden* -

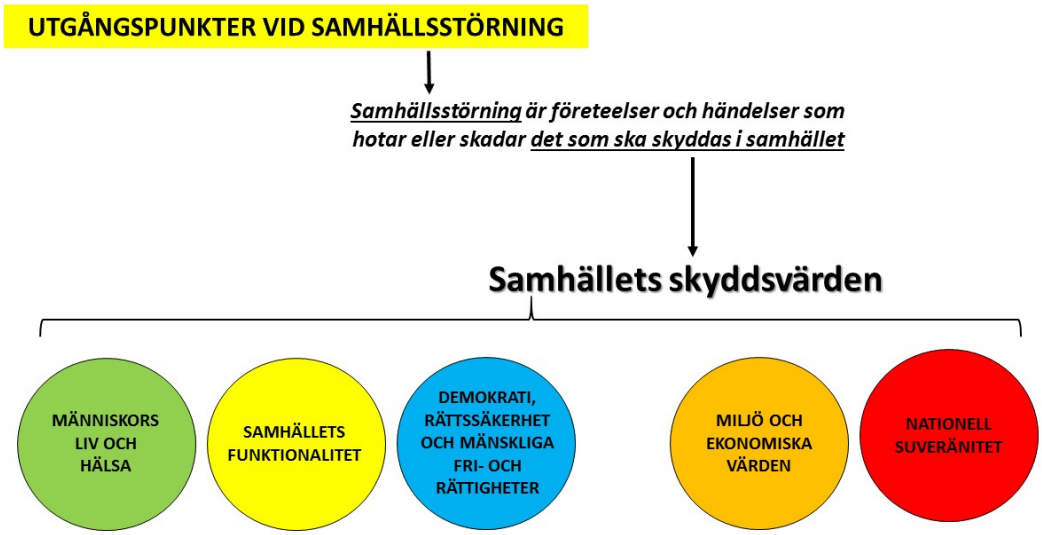

Samhällsviktig verksamhet - är en sådan verksamhet där:

a) ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten, ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter, på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället

b) en sådan verksamhet som är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Nationellt indelas samhällsviktig verksamhet i följande 11 sektorer, varav sju är prioriterade(gul markering):

- Energiförsörjning
- Finansiella tjänster
- Hälso- och sjukvård samt omsorg
- Information och kommunikation
- Skydd och säkerhet
- Kommunalteknisk försörjning
- Socialförsäkringar
- Transporter
- Livsmedel
- Handel och industri
- Offentlig förvaltning – ledning

Samordning - sker genom anpassning av aktiviteter och delmål så att tillgängliga resurser kommer till största möjliga nytta.

Samverkan - är den funktion som, genom att aktörer kommer överens, åstadkommer inriktning och samordning.

Säkerhetsklassificerade uppgifter - avser uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) - eller som skulle ha omfattats av den lagen om den varit tillämplig i den aktuella verksamheten. Den senare innebär att även enskilda verksamhetsutövare (som i regel inte omfattas av offentlighets- och sekretesslagen) kan vara berörda och är då skyldiga att skydda sådana uppgifter.

Säkerhetskänslig verksamhet - är sådan verksamhet som är av betydelse för *Sveriges säkerhet* eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd.

Säkerhetsskydd - är skydd av *säkerhetskänslig verksamhet* mot antagonistiska handlingar och skydd även i andra fall av *säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter*. Säkerhetsskydd handlar om att förebygga:
-att hemliga uppgifter röjs, ändras eller förstörs,
-att obehöriga får tillträde till platser eller tillgång till uppgifter,
-att personer som inte är pålitliga deltar i verksamhet **av betydelse för Sveriges säkerhet**,
-terrorangrepp mot skyddsvärd verksamhet och

är ett system av åtgärder inom primärt tre områden:
-Informationssäkerhet
-Personsäkerhet
-Fysisk säkerhet

Säkerhetsskyddsanalys - är grunden för allt säkerhetsskydd och enkelt förklarat klarlägger a) vad som ska skyddas, b) mot vad det ska skyddas och c) hur det ska skyddas.

Sårbarhet - de egenskaper eller förhållanden som gör ett samhälle, ett system eller en egendom mottaglig för de skadliga effekterna av en händelse.

Resiliens - är förmågan att stå emot och klara av förändring samt att återhämta sig och utvecklas. Med organisatorisk resiliens avses den förmåga en organisation eller ett företag besitter för att motstå kriser och påfrestningar.

Risk - definieras som osäkerhetens effekt för att nå verksamhetens mål. Ofta uttrycks risk som en sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och de konsekvenser händelsen kan leda till.

Totalförsvar – den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig, vilken består av militärt och civilt försvar.

Sammanhang

Sammanhang för de huvudsakliga områdena för samhällsskydd och beredskap och dess fördelning i kommunen beskrivs principiellt i figuren nedan.

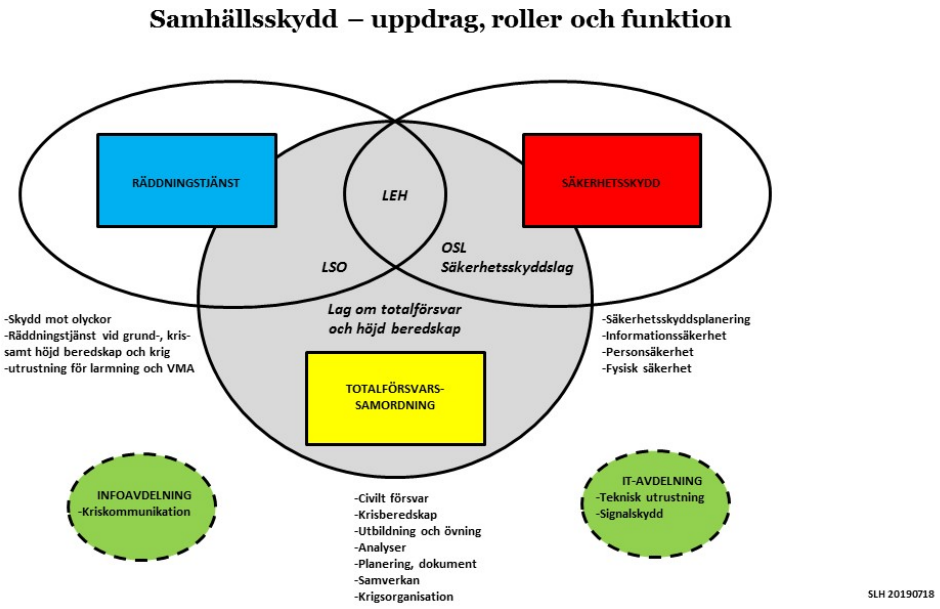

Sammanhang för och mellan huvudområden och de olika aktiviteter och uppdrag som skall utföras avseende samhällsskydd exemplifieras av nedanstående figur.

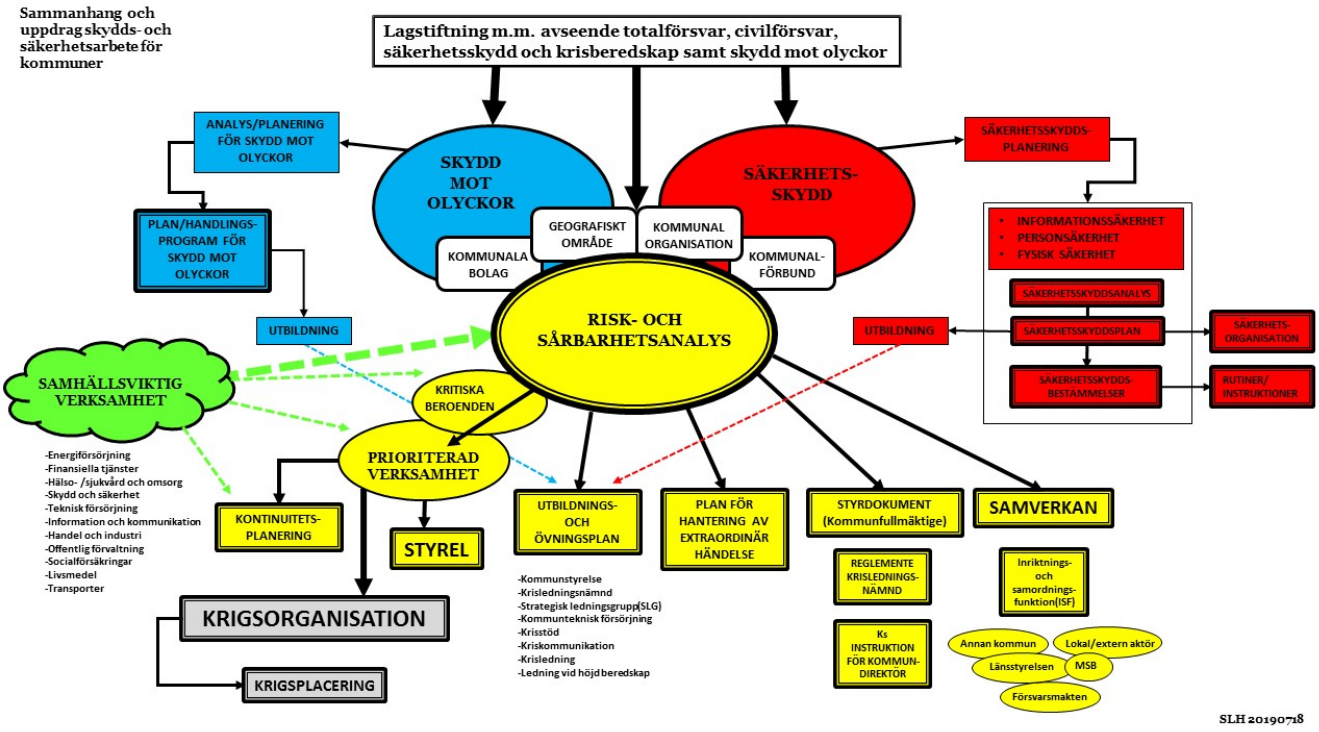

Sammanhang av begreppen olycka, kris, extraordinär händelse samt krig och hur dessa inbördes förhåller sig, förtydligat med typ av planering samt lednings- och beslutsmandat, kan förstås av bilden nedan.

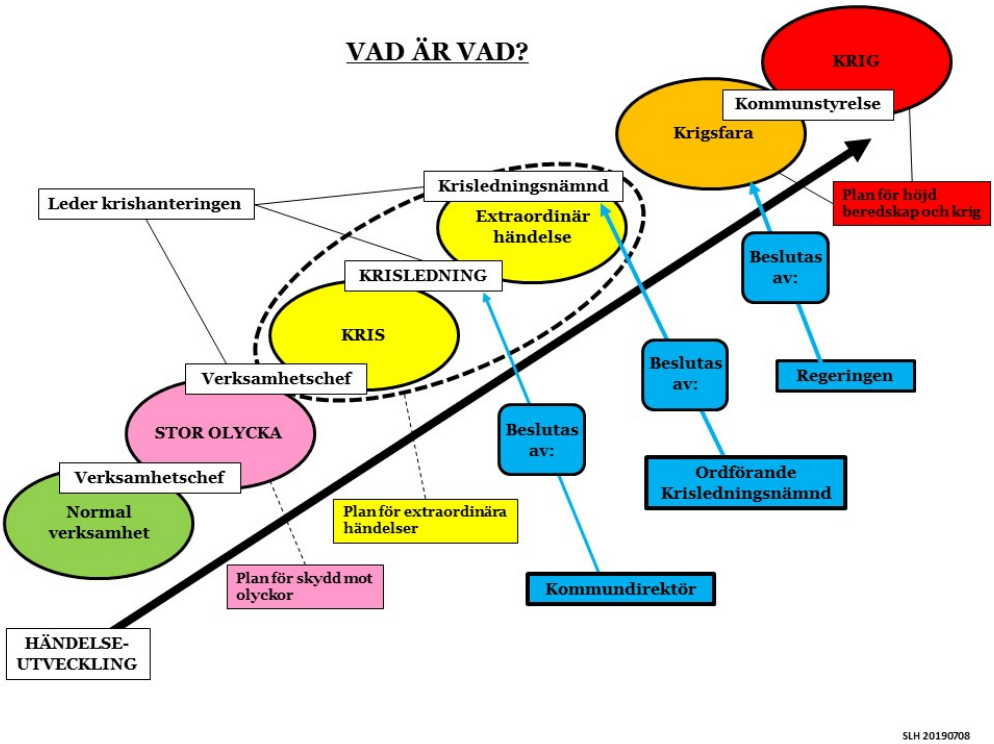

Processbeskrivning (för tillämpning i Kiruna kommun)

Risk- och sårbarhetsanalys (RSA)

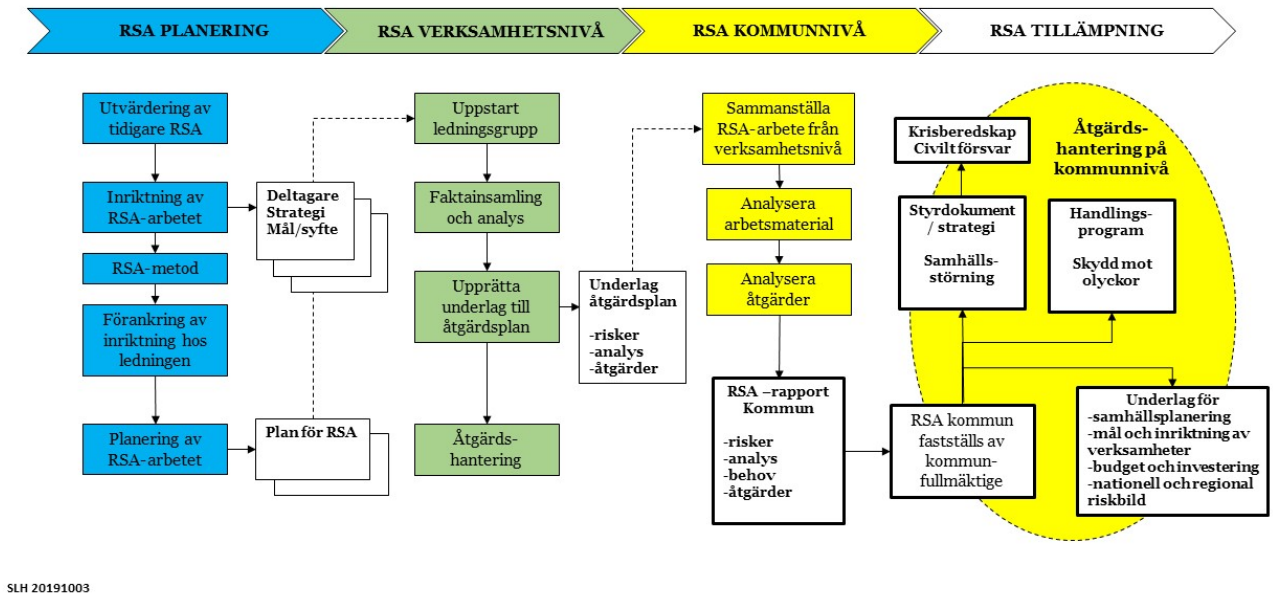

Säkerhetsskyddsanalys

VAD ska skyddas? Mot VAD ska det skyddas? HUR ska det skyddas?

1 PROCESS FÖR FRAMTAGANDE

- Vem ska delta
- Vilken metod
- Vem fastställer
- Hur utforma
- Definition av begrepp
- Samordning med andra analyser
- Delning/spridning

2 DEFINITION AV SYSTEMET

- Verksamhetsbeskrivning
- Mål och uppgifter
- Beroenden av verksamheten
- Vilka delar ingår i analysen - avgränsningar(med motiv)
- Identifiering av skyddsvärd verksamhet
- Besvara frågorna om det till någon del bedrivs verksamhet som:
  - -Hanterar säkerhetsklassificerad uppgift,
  - -omfattas av ett för Sverige förpliktande om åtagande om säkerhetsskydd eller
  - -är av betydelse för Sveriges säkerhet.

3 IDENTIFIERING AV DET SKYDDSVÄRDA

- Vad / vilka är de skyddsvärda resurserna
- Information
- System
- Befattningar
- Lokaler/anläggningar
- Planering (rutiner/planer)
- Kritiska beroenden
- Skyddsvärt ur vilket perspektiv?
  - -konfidentialitet(skada om röjs)
  - -tillgänglighet(när det behövs)
  - -riktighet(obehörig påverkan)

4 KONSEKVENS-ANALYS

- Konsekvensdrivet – vad innebär det att det skyddsvärda röjs, saboteras etc.
- Antaganden/bedömningar redovisas
- Konsekvens lokalt / nationellt
- Klargör hur skyddsvärd en resurs är
- Antagonistisk handling med negativa konsekvenser på nationell nivå
- Skada för Sveriges säkerhet:
  - -inre säkerhet
  - -yttre säkerhet
  - -samhällsviktiga verksamhet
  - -ekonomi
  - -Skadegenererande verksamhet
- Konsekvensmatris

5 HOTANALYS

- Identifiering av olika antagonistiska hot
- Dimensionerande hotbeskrivning(DHB)
- Aktörer:
  - -förmåga
  - -avsikt
  - -modus operandi
- Hotnivå
- Systemperspektiv
- Bedömningsperiod
- Källor: öppna, interna, sekretess(SÄPO)
- Delning/spridning

6 SÅRBARHETS-ANALYS

- Sårbarhet i det skyddsvärda
- *Ej att förväxla med risk eller hot*
- Bristande förståelse/kunskap hos medarbetare
- Bristande interna rutiner och processer
- Befintlighet och kontroll av skyddsmekanismer
- Bristande efterlevnad av policy och rutiner
- Förekomst av tester och kontroller
- Är befintligt säkerhetsskydd tillräckligt?

7 SÄKERHETSSKYDDS-ÅTGÄRDER

- Åtgärder som vidtas utifrån skyddsvärde i relation till DHB och sårbarheter
- Värdering av säkerhetsskyddsåtgärder och sårbarheter
- Konkretiseras vid behov i en säkerhetsskyddsplan("vad vi ska göra")
- Arbetsordning/ "styrdokument"
- Klassificeras(öppen / hemlig)

SLH 20191003

Processbeskrivning samhällsskydd och beredskap – övergripande årsplanering

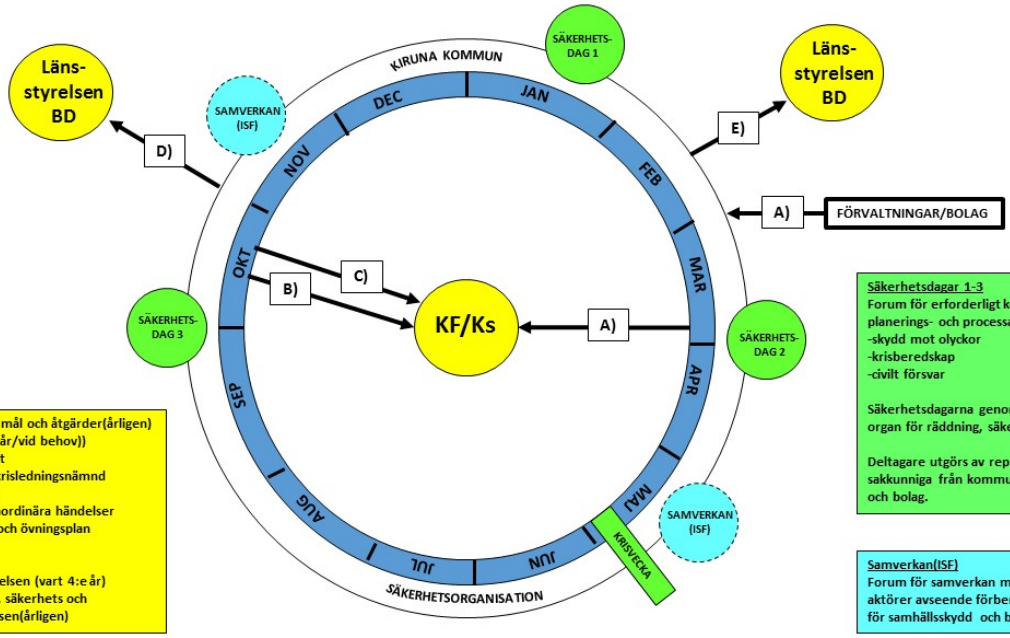

A) Redovisning och uppföljning mål och åtgärder(årligen)
B) Underlag för beslut (vart 4:e år/vid behov))
- -Styrdokument
- -Reglemente krisledningsnämnd
- -Instruktioner
- -Plan för extraordinära händelser
- -Utbildnings- och övningsplan

C) Budgetberedning(årligen)
D) Redovisning RSA till Länsstyrelsen (vart 4:e år)
E) Uppföljning kommunalt kris-, säkerhets och beredskapsarbete av Länsstyrelsen(årligen)

Säkerhetsdagar 1-3
Forum för erforderligt kommunalt analys-, planerings- och processarbete avseende:
-skydd mot olyckor
-krisberedskap
-civilt försvar

Säkerhetsdagarna genomförs av kommunens organ för räddning, säkerhet och beredskap.

Deltagare utgörs av representanter och sakkunniga från kommunens förvaltningar och bolag.

Samverkan(ISF)
Forum för samverkan med externa lokala aktörer avseende förberedelser och åtgärder för samhällsskydd och beredskap.

SLH 20191004

2.7 Ekonomi

Kommunen erhåller statlig ersättning för de åtgärder som kommunen skall vidta avseende krisberedskap och arbete med civilt försvar enligt aktuell lagstiftning[41] och centrala överenskommelser[42] .

Den statliga ersättningen ska i sin helhet användas till de uppgifter som framgår av dessa överenskommelser. Härvid, avseende civilt försvar, utesluts inte arbete med andra åtgärder än angivna beträffande förberedelser inför och verksamhet under höjd beredskap. Avseende ersättningen för krisberedskap utgör detta ett komplement till kommunens egen finansiering av arbete med krisberedskap[43].

Kommunen använder ersättningen enligt följande:

Grund- och verksamhetsersättning krisberedskap

- lön för totalförsvarssamordnare
- kompetensutveckling av totalförsvarssamordnare
- deltagande i kurser, konferenser och nätverksträffar inom området krisberedskap
- övning och utbildning av kommunal nyckelpersonal och krisledningsorganisation, både avseende krisberedskap, samhällsskydd och beredskap samt krisorganisationens uppgifter i samband med en extraordinär händelse
- kompetensutveckling avseende Rakel och WIS
- arbete med att utveckla rutiner för hur kommunen i samverkan med andra aktörer ska utarbeta och kommunicera en samlad lägesbild vid en extraordinär händelse
- det kontinuerliga arbetet med kommunens risk- och sårbarhetsanalys, inklusive identifiering och kontinuitetshantering av samhällsviktig verksamhet inom kommunens organisation, berörda kommunala bolag och kommunalförbund samt för det geografiska områdesansvaret
- genomförande av aktiviteter där gemensam planering sker med privata och offentliga aktörer som kommunen behöver samverka med före, under och efter en kris
- verksamhet som syftar till att utveckla aktörsgemensamma former för inriktning och samordning, samlad lägesbild samt kommunikation mellan aktörer, såväl lokalt som regionalt
- verksamhet som syftar till att utveckla den lokala riskkommunikationen till invånarna för att öka privatpersoners kunskap och beredskap inför kriser, d.v.s. aktiviteter kopplade till kampanjen *Krisberedskapsveckan* samt åtgärder för att utveckla kommunens webbaserade information om hot, risker och beredskap
- planering, utbildning eller övning för krisstödsverksamheten (POSOM)

---

[41] Lagen(2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap

[42] SKL och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018-2020*, SKL 18/01807 och MSB 2018-05681 samt *Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019-2022*, SKL 18/03101 och MSB 2018-09779

[43] MSB, 2019, *Anvisning för användande av statlig ersättning för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar,* MSB 2019-00265

Grund- och verksamhetsersättning civilt försvar

- lön för totalförsvarssamordnare
- kompetensutveckling av totalförsvarssamordnare och säkerhetsskyddschef
- deltagande i eller genomförande av utbildningar och övning kopplade till civilt försvar och totalförsvar för kommunstyrelse och kommunledning
- anskaffning av materiel, säkerhetsskåp och datorer, som behövs för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet utan att de röjs, ändras eller förstörs
- medverkan i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen eller annan statlig myndighet
- framtagande av rutiner och etablerande av processer för arbetet med säkerhetsskydd
- utbildning i säkerhetsskydd för kommunal personal och berörda funktioner
- arbete med säkerhetsskyddsanalys
- anpassning av lokal(er) för att säkerställa signalskydd
- utbildning och planering för samt arbete med kommunens krigsorganisation och krigsplaceringar
- samverkan med privata aktörer för planering som rör personalförsörjning, avtal, leveransförmåga och liknande kopplat till kommunens verksamhet vid höjd beredskap
- aktiviteter som bedrivs för att informera berörda lokala aktörer och utveckla arbetet med beredskapsförberedelser och möjligheter till samverkan på lokal nivå
- införande av tilldelat tekniskt system för informationsutbyte, d.v.s. framtagande av rutiner och annat relevant arbete

Rakelsubvention

- abonnemangsavgifter för Rakel

Ersättning för underhåll av VMA

- abonnemangsavgifter för VMA-funktion
- underhåll av VMA-utrustning

<u>Redovisning[44]:</u>

Kommunen ska varje år redovisa till länsstyrelsen hur ersättningarna har använts föregående år. Av redovisningen skall framgå:

-vilka uppgifter och aktiviteter som har genomförts samt
-vilka kostnader kommunen har haft.

Kostnaderna ska kopplas till aktiviteterna. Kostnaderna för krisberedskap och civilt försvar ska särredovisas.

[44] MSB, 2019, *Anvisning för användande av statlig ersättning för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar,* MSB 2019-00265

3 Geografiskt områdesansvar

3.1 Inriktning för geografiskt områdesansvar

Kommunen ska under mandatperioden upprätta och skapa förutsättningar för den egna kommunen och aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom eller i anslutning till kommunens geografiska område att samverka och samordnas kring såväl förberedelser inför som åtgärder vid en samhällsstörning. Centralt härvid är etablerandet av kontakter och nätverk samt förmåga till en inriktnings- och samordningsfunktion. Samverkan med Länsstyrelsen, närliggande kommuner samt statliga och privata företag som bedriver samhällsviktig verksamhet ska prioriteras.

Kommunen ska utveckla förmåga till och rutiner för att en samlad lägesbild kan upprättas i samband med en samhällsstörning samt att information till samhällsviktiga aktörer och allmänheten kan delges och samordnas vid detsamma. Centralt härvid är etablerandet av kontakter och nätverk, alternativplanering samt förmåga att bruka aktuell larm- och kommunikations-utrustning.

3.2 Samverkan och samordning[45]

Samhällets samlade tillgångar, aktörer och resurser inom såväl offentliga som privata verksamheter, ger förutsättningar att hantera kriser, extraordinära händelser samt är en del av totalförsvarsförmågan[46]. I detta perspektiv ska kommunen ta initiativ till och verka för att aktörer som bedriver samhällsviktiga verksamheter inom kommunens geografiska område ges möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför en extraordinär händelse. Kommunen ska i sina förberedelser inför extraordinära händelser även samverka med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. Vidare ska kommunen under en extraordinär händelse kunna stå värd för en s.k. inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på kommunal nivå med syftet att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.

3.3 Information och kommunikation[47]

Kommunen ska säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten(VMA) kan sändas/publiceras via förberedda kanaler och media samt att anläggningar för utomhusvarning och ljudsändare fungerar och underhålls. Vidare ska kommunen ta initiativ till och upprätta en samlad lägesbild samt verka för att information till allmänheten vid en samhällsstörning samordnas och delges.

Informationsplan framgår av bilaga till plan för hantering av extraordinära händelser.

---

[45] SKL och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019-2022*, SKL 18/03101 och MSB 2018-09779

[46] Försvarets forskningsinstitut(FOI), 2015-12-14, *Första hjälpen i civilt försvar - en kunskapssammanställning*, FOI MEMO 5551

[47] SKL och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019-2022*, SKL 18/03101 och MSB 2018-09779

3.4 Åtgärder

- Planering och rutiner för VMA via ljudsändare, media och anslag upprättas.
- Befintlighet och funktion för anläggning för utomhusvarning säkerställs.
- Utbildning av personal i upprättande av samlad lägesbild samt samverkan med Länsstyrelsen genomförs.
- Personal utbildas i handhavande av och funktion säkerställs avseende WIS(webbaserat informationssystem).
- Sammanträdesrum JÄRVEN inreds för krisstab(krisledning).
- Identifiering av, kontakt med och upprättande av nätverk med aktörer för samhällsviktig verksamhet genomförs.
- Metod, process och rutin för inriktnings- och samordningsfunktion(ISF) upprättas,

4 Analys och planering

4.1 Inriktning för analys och planering

Kommunen ska under mandatperioden genomföra erforderliga analyser och upprätta adekvat planering. Utöver kommunövergripande säkerhetsarbete ska sektorspecifikt analys-, utrednings- och planeringsarbete utföras inom prioriterade områden. Lagstadgade krav på kommunala analyser och planering skall vara genomförda innan nästa mandatperiods påbörjande.

4.2 Prioriterade områden

Angelägna områden för analys och planering under perioden 2019-2022 är:

-Kontinuitetsplanering för samhällsviktig verksamhet
-Säkerhetsskydd
-Krigsorganisation
-Rutiner och processer för arbete med samhällsskydd

4.3 Risk och sårbarhetsanalys(RSA)

Kommunen skall enligt LEH[48] förebygga och förbereda sig inför olika extraordinära händelser genom sitt risk- och sårbarhetsreducerande arbete. Utgångspunkten är förmågan att motstå allvarliga störningar i den samhällsverksamhet som alltid måste kunna upprätthållas. Härvid skall kommunen genomföra risk- och sårbarhetsanalys av vilka extraordinära händelser som bedöms kunna ske i fredstid[49]. Risk- och sårbarhetsanalysen skall för varje mandatperiod fastställas av kommunfullmäktige.

Kommunens risk och sårbarhetsanalys syftar till att öka medvetande och kunskap hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga, ge underlag för information till kommuninvånare och anställda, ge underlag för planering och genomförande av åtgärder som minskar risker och sårbarheter, stödja den fysiska planeringen och utveckla förmågan att hantera inträffade kriser. Risk och sårbarhetsanalyserna utgör grunden för samhällsskyddet och skall således tillgodose nyttan för den egna organisationen genom att utgöra underlag för kommunens samhällsplanering, budgetprocess samt mål och inriktning för verksamheten, men även bidra till en samlad nationell riskbild för samhället.

Risk- och sårbarhetsanalysen ska baseras på omvärldsbevakning, genomförd kontinuitetsplanering, erfarenheter från utbildning och övningar samt inträffade händelser.

[48] Lagen(2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap
[49] Ibid.

4.4 Kontinuitetsplanering

Kontinuitetsplanering/kontinuitetshantering handlar om plan- och åtgärdsarbete för att kunna upprätthålla verksamhet och processer för att skapa en nödvändig förmåga till funktionalitet oavsett störning. Det är en eller flera processer, verktyg, för att kartlägga, analysera och planera samt vidta åtgärder för att eliminera effekten av eventuella störningar samt i förekommande fall minimera och begränsa konsekvenserna av dessa. Kontinuitetsplanering syftar till och bidrar i arbetet med att skapa ett *robust* samhälle.

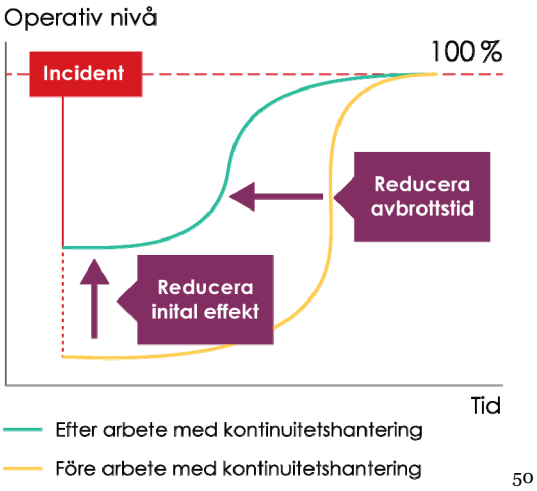

[50]

Aktiviteter som ingår i arbetet är bl. a. att systematiskt kartlägga och analysera samhällsviktiga verksamheter, att identifiera resurser som behövs för att den samhällsviktiga verksamheten ska fungera, bestämma vad som är acceptabla avbrottstider och genomföra åtgärder som exempelvis minskar risken för avbrott samt ta fram planer, innehållande rutiner och checklistor, för att hantera de störningar som ändå kan uppstå.

Kontinuitetsplaneringen stödjer identifiering av samhällsviktiga verksamheter och kritiska beroenden samt bidrar till kommunens riskinventering och åtgärdsarbete. Härigenom erhålls även underlag för kommunala risk- och sårbarhetsanalyser, enskilda verksamheters nöd- och reservplaner samt underlag för den kommunala organisationen vid höjd beredskap och krig.

Kontinuitetsplanering ska ske i och för kommunens samhällsviktiga verksamheter. Verksamhetsansvarig beslutar om resultat, kartläggning, analys och planering, av kontinuitetshanteringen. Beslutet kan delegeras. Arbetet ska dokumenteras. Upprättade rutiner, åtgärdsplaner med tidsförhållanden och utsedd ansvarig konkretiseras i en *kontinuitetsplan*.

4.5 Säkerhetsskyddsanalys[51]

Säkerhetsskyddsanalys är den grundläggande och viktigaste delen i ett strukturerat och systematiskt säkerhetsskyddsarbete. Analysen ska ge svar på:

[50] Bild: MSB, 2019, *Kontinuitetsplanering - en lathund*, MSB 1406
[51] Säkerhetsskyddslagen (2018:585)

a) Vad som ska skyddas?
b) Mot vad ska det skyddas?
c) Hur det ska skyddas.

Utgångspunkten är s.k. antagonistiska hot som spioneri, sabotage och terroristbrott samt andra brott som kan hota och skada *Sveriges säkerhet* enligt säkerhetsskyddslagstiftningen.

Huvudområden för säkerhetsskyddet är:

- Informationssäkerhet
- Personsäkerhet
- Fysisk säkerhet

Om en eller flera anläggningar, objekt, system eller liknande identifieras, där en antagonistisk handling skulle medföra skada för Sveriges säkerhet, anses verksamhetsutövaren bedriva *säkerhetskänslig verksamhet* och omfattas då av säkerhetsskyddslagen.

Den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet är skyldig att utreda behovet av säkerhetsskydd, vilket sker genom en säkerhetsskyddsanalys. Utgående från genomförd analys ska verksamhetsutövaren planera och vidta de skyddsåtgärder som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, förekomst av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter. Härvid utgör identifierade skyddsvärden i relation till dimensionerad hotbild och identifierade sårbarheter grunden.

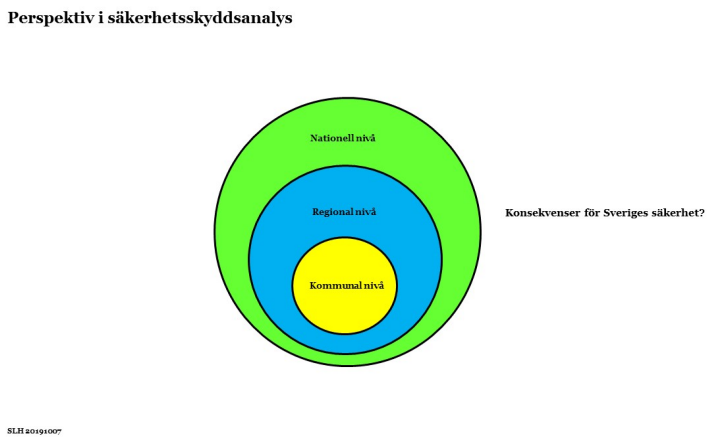

Säkerhetsskyddsanalys ska i kommunen utföras för all samhällsviktig verksamhet. Säkerhets-skyddsanalys skall även ske inför kommunens initierande av eller deltagande i lokal, regional eller nationell verksamhet som avser eller berör totalförsvarsförberedelser. Säkerhetsskyddsanalysen ska fastställas av verksamhetens högsta chef eller motsvarande organ. Beslutet kan delegeras. Analysen ska uppdateras vid behov, dock minst vartannat år. I säkerhetsskyddsanalysen identifierade säkerhetsskyddsåtgärder ska sammanställas i en säkerhetsskyddsplan där åtgärderna konkretiseras, resurs- och tidsätts samt klargör vem som ansvarar för att åtgärderna blir utförda[52].

[52] Säkerhetspolisen, Föreskrifter om säkerhetsskydd(PMFS 2019:2)

Skillnader och likheter mellan RSA kontinuitetsplanering och säkerhetsskyddsanalys

Parametrar/ Analys	RSA kontinuitetsplanering	Säkerhetsskyddsanalys
Utgångspunkt för analys	Samhällsviktig verksamhet	Säkerhetskänslig verksamhet Skyddsvärt med hänsyn till Sveriges säkerhet
Hotperspektiv	All-hazard	Antagonistiska
Typ av ansats	Riskbaserad	Konsekvensdriven

Matris med konsekvenskategorier och nivåer[53]

Nivå/Konsekvens	**Sveriges yttre säkerhet**	**Sveriges inre säkerhet**	**Nationellt samhällsviktig verksamhet**	**Sveriges ekonomi**	**Skadegenererande verksamhet**
5	Synnerligen allvarlig skada på Sveriges försvarsförmåga eller politiska självständighet	Synnerligen allvarlig skada på det demokratiska statsskicket, rättsväsendet eller den brottsbekämpande förmågan på nationell nivå	Synnerligen allvarlig skada på nationellt samhällsviktig verksamhet i form av avbrott eller påverkan på leveranser, tjänster och funktioner	Synnerligen allvarlig skada på Sveriges betalningsförmåga i forma av påverkan på förmågan att hantera, administrera, granska styra och stödja nationell finansiell stabilitet	Synnerligen allvarlig skada på annan säkerhetskänslig verksamhet genom påverkan på liv, hälsa och infrastruktur från en skadegenererande verksamhet
4	Allvarlig skada på Sveriges försvarsförmåga eller politiska självständighet	Allvarlig skada på det demokratiska statsskicket, rättsväsendet eller den brottsbekämpande förmågan på nationell nivå	Allvarlig skada på nationellt samhällsviktig verksamhet i form av avbrott eller påverkan på leveranser, tjänster och funktioner	Allvarlig skada på Sveriges betalningsförmåga i forma av påverkan på förmågan att hantera, administrera, granska styra och stödja nationell finansiell stabilitet	Allvarlig skada på annan säkerhetskänslig verksamhet genom påverkan på liv, hälsa och infrastruktur från en skadegenererande verksamhet
3	Inte obetydlig skada på Sveriges försvarsförmåga eller politiska självständighet	Inte obetydlig skada på det demokratiska statsskicket, rättsväsendet eller den brottsbekämpande förmågan på nationell nivå	Inte obetydlig skada på nationellt samhällsviktig verksamhet i form av avbrott eller påverkan på leveranser, tjänster och funktioner	Inte obetydlig skada på Sveriges betalningsförmåga i forma av påverkan på förmågan att hantera, administrera, granska styra och stödja nationell finansiell stabilitet	Inte obetydlig skada på annan säkerhetskänslig verksamhet genom påverkan på liv, hälsa och infrastruktur från en skadegenererande verksamhet
2	Ringa skada på Sveriges försvarsförmåga eller politiska självständighet	Ringa skada på det demokratiska statsskicket, rättsväsendet eller den brottsbekämpande förmågan på nationell nivå	Ringa skada på nationellt samhällsviktig verksamhet i form av avbrott eller påverkan på leveranser, tjänster och funktioner	Ringa skada på Sveriges betalningsförmåga i forma av påverkan på förmågan att hantera, administrera, granska styra och stödja nationell finansiell stabilitet	Ringa skada på annan säkerhetskänslig verksamhet genom påverkan på liv, hälsa och infrastruktur från en skadegenererande verksamhet
1			Inte mätbart eller inte av relevans		

[53] Säkerhetspolisen, Föreskrifter om säkerhetsskydd(PMFS 2019:2)

4.6 Handlingsplan för skydd mot olyckor[54]

För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

En kommun skall ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst. I programmet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras. I programmet skall också anges vilken förmåga kommunen har avseende räddningstjänst och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Som en del av förmågan skall anges vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig. Förmågan skall redovisas såväl med avseende på förhållandena i fred som under höjd beredskap.

Handlingsprogrammet skall antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas skall samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Kommunfullmäktige kan uppdra åt kommunal nämnd att under perioden anta närmare riktlinjer. I ett kommunalförbund skall handlingsprogrammet antas av den beslutande församlingen.

Arbetet med att ta fram handlingsprogram för skydd mot olyckor ska vara en kommunal process som baseras på den lokala riskbilden, formulerar mål för operativ räddningstjänst och den förebyggande verksamheten, med syfte att minska olyckors förekomst och konsekvenser. Kiruna kommuns handlingsprogram skall omfatta både operativ räddningstjänst och den förebyggande verksamheten i Kiruna kommun.

4.7 Plan för hantering av extraordinära händelser[55]

Kommunen ska, med beaktande av utförda risk- och sårbarhetsanalyser, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de skall hantera extraordinära händelser. Syftet härvid är att kommunen har en beredskap och planering för hur den ska agera i eller vid en sådan situation och vid behov snabbt kunna inta en krisorganisation för effektiv ledning och samordning av erforderliga insatser. Planen fastställs av kommundirektören.

Av kommunens plan för hantering av extraordinära händelser skall minst framgå:
-Säkerhets- och effektmål
-Ledningsstruktur
-Krisorganisation
-Kriskommunikation och informationshantering
-Instruktion för krisstab/krisorganisation

[54] Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
[55] Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

4.8 Åtgärder

- Erforderliga analyser och följaktig planering, innehållande rutiner och instruktioner, upprättas avseende säkerhetsskydd.
- Erforderlig kontinuitetsplanering utförs för prioriterad samhällsviktig verksamhet.
- Kommunal krigsorganisation identifieras och planeras.
- Process för kommunal risk- och sårbarhetsanalys inför nästa mandatperiod påbörjas under 2022
- Handlingsplan för skydd mot olyckor perioden 2020-2022 upprättas.
- Säkerhetsskyddsanalyser uppdateras och vid behov upprättas.
- Rutiner och instruktioner upprättas för hantering av pågående dödligt våld(PDV) i kommunens olika verksamheter

5 Utbildning och övning

5.1 Inriktning för utbildning och övning

Kommunens förmåga att hantera olika samhällsstörningar ska under mandatperioden stärkas. Krisledningsorganisationen och nyckelpersonal inom samhällsviktiga funktioner skall utbildas och övas vid minst ett tillfälle. Krisledningsnämnden ska utbildas och övas i sin roll i krishantering och höjd beredskap vid minst två tillfällen. Möjligheter för deltagande i övningar och utbildningar anordnade av länsstyrelsen eller annan statlig myndighet skall tillvaratas.

Nyanställda skall vid introduktion erhålla utbildning och information avseende kommunens krisberedskap och säkerhetsskydd. Aktiviteter för att öka enskilds(allmänhetens) förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser, kriser och ytterst krig ska beaktas och genomföras.

Kommunens utbildnings- och övningsverksamhet under mandatperioden upprättas i särskild plan[56]. Utbildnings- och övningsplanen beslutas av kommundirektör. Planen omfattar och avser hela den kommunala organisationen såsom förvaltningar, bolag och egna verksamheter i förekommande kommunalförbund.

Utbildnings- och övningsverksamhet ska beakta de resultat som identifierats i kommunens risk- och sårbarhetsanalys samt resultat och behov som framkommit vid utvärdering av genomförda övningar. Varje övning ska utvärderas. Särskilt fokus ska härvid riktas mot styrkor och svagheter avseende kommunens krisberedskap och förmåga att samverka med andra aktörer.

5.2 Prioriterade områden

Angelägna områden för utbildning och övning under perioden 2019-2022 är:

-Krisledning
-Totalförsvar
-Säkerhetsskydd, särskilt informationssäkerhet
-Kommunteknisk försörjning
-Räddningstjänst
-Kriskommunikation
-Krisstöd
-Enskilds krisberedskap

5.3 Åtgärder

- Utbildning erbjuds och genomförs avseende:

-roll, uppdrag och krisledning för krisledningsnämnd
-stabs- och ledningsmetodik för krisledningsorganisationen
-totalförsvar för krisledningsnämnd och övrig nyckelpersonal
-WIS, för nyckelpersonal inom förvaltningar, bolag och förbund minst en gång per år from 2021

[56] KK, 2019-10-15, *Utbildnings- och övningsplan samhällsstörningar 2019-2022*

-grunder säkerhetsskydd
-informationssäkerhet
-inriktnings- och samverkansfunktion(ISF)

- Kommunen deltar i följande aktiviteter/övningar i regi av länsstyrelse/statlig myndighet:

-Katastrofövning Barents Rescue 19(internationell) - genomförs 2019
-Totalförsvarsövning 2020(nationell) - genomförs 2019-2020
-Krisvecka (nationell, med lokala aktiviteter) - genomförs årligen
-Regionala planerings- och samverkanskurser - genomförs varje -vartannat år

- Övning sker avseende:

-Larmning av krisledning och krisorganisation
-Upprättande av krisstab
-Kriskommunikation
-Kommunteknisk försörjning

6 Civilt försvar

6.1 Inriktning för civilt försvar

Kommunen ska som en del i återtagande av nationell totalförsvarsförmåga under mandatperioden utföra planering och vidta åtgärder för kommunens arbete med civilt försvar. Civilt försvar bedrivs inom ramen för ordinarie verksamhet i statliga myndigheter, landsting och kommuner, privata företag samt frivilligorganisationer. Det civila och militära försvaret bildar tillsammans totalförsvaret.

Kommunens uppdrag avseende civilt försvar ska ske i enlighet med aktuella centrala överenskommelser[57]. Övergripande prioriterade uppgifter för kommunen är:

a) Kompetenshöjning gällande totalförsvar
b) Säkerhetsskydd
c) Krigsorganisation och krigsplacering

Kommunens arbete med kompetenshöjning avseende totalförsvar och uppgifter rörande säkerhetsskydd ska vara implementerat och genomfört 2020-12-31. Etablerandet av en *säkerhetskultur* i organisationen är härvid av stor vikt. Arbetet med framtagande av krigsorganisation och krigsplacering skall vara påbörjat, men behöver inte vara avslutat, den sista december 2020.

Inriktning av arbete med kompetenshöjning gällande totalförsvar framgår av avsnitt 5. Utbildning och övning ovan. Inriktning för säkerhetsskydd och krigsorganisation framgår av respektive underavsnitt i detta avsnitt, 6. Civilt försvar.

[57] SKL och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018-2020*, SKL 18/01807 och MSB 2018-05681

6.2 Säkerhetsskydd

Arbetet med beredskapsförberedelser inom det civila försvaret innebär behov av ett utökat och stärkt arbete med säkerhetsskydd. Säkerhetsskyddet skall skydda verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten. Kommunen ska vidta nödvändiga förberedelser[58] för att på ett säkert sätt kunna hantera frågor som är av vikt för *Sveriges säkerhet* och kunna tillämpa säkerhetsskyddslagens[59] bestämmelser i erforderlig omfattning. Inom ramen för arbetet med säkerhetsskydd ska kommunen[60]:

1) ha en säkerhetsskyddschef,
2) ha *rutiner, material och utrustning* för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet samt kommunal planering för civilt försvar utan att de röjs, ändras eller förstörs,
3) etablera process för säkerhetsskyddsanalys och
4) *analysera prioriterade delar* av kommunens verksamhet samt
5) medverka vid *införandet* av ett tilldelat tekniskt system för informationsutbyte och
6) i samverkan med länsstyrelsen *implementera rutiner* för rapportering och för lägesbilder.

Säkerhetsskyddsåtgärder syftar till att:

a) förebygga,
b) upptäcka,
c) försvåra och
d) hantera/respondera ett säkerhetshot.

Säkerhetsskydd avser ett system av åtgärder som samverkar för ett tillfredställande säkerhetsskydd. Grunden för säkerhetsskydd är kartläggning av vad som är skyddsvärt i en säkerhetsskyddsanalys. Utöver detta omfattas åtgärdssystemet av insatser för a) informationssäkerhet, b) personalsäkerhet och c) fysisk säkerhet.

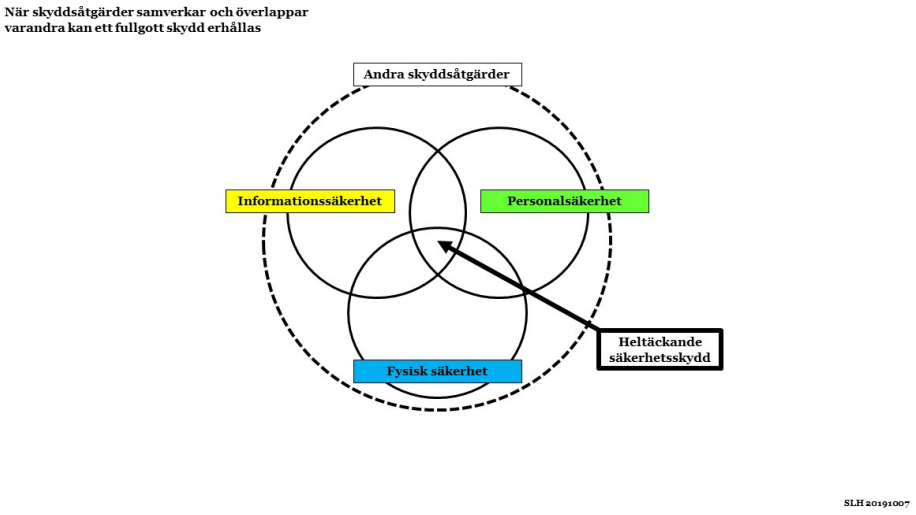

[58] Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
[59] Säkerhetsskyddslagen (2018:585)
[60] SKL och MSB, 2018, *Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018-2020*, SKL 18/01807 och MSB 2018-05681

6.2.1 Informationssäkerhet

Informationssäkerhet i Kiruna kommun avser vårt arbete med att förebygga och skydda mot att både väsentlig *verksamhetsinformation* och *säkerhetsklassificerade* (av betydelse för Sveriges säkerhet) uppgifter otillbörligt röjs, ändras eller förstörs. Uppgifterna skall vara riktiga och tillgängliga när de behövs och ska användas. Olika typer av information definieras således omfattas av informationssäkerhet, utan att omfattas av säkerhetsskydd enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Med *informationssäkerhet* avses vår förmåga att hantera data så att legala, etiska och verksamhetsmässiga intentioner upprätthålls.

Informationen ska vara *tillgänglig* då vi behöver den, *riktig* när vi brukar den, *hemlig* för obehöriga samt den ska vara *spårbar*

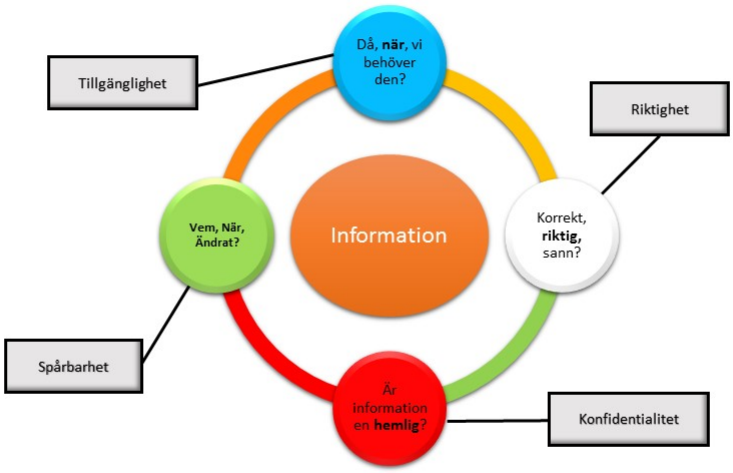

IT-avdelningen Kiruna kommun 2018

Informationssäkerhetsarbetet ska inriktas mot samhällsviktig verksamhet, varvid det inledande arbetet ska medge att kommunen tillfredställande kan hantera säkerhetskänsliga uppgifter och därigenom delta i och bidra till totalförsvaret. Aktiviteter och åtgärder för hantering av säkerhetsklassificerade uppgifter ska inom ramen för kommunens totalförsvarsförmåga prioriteras, vara implementerade och genomförda vid utgången av 2020.

”Informationsägget”

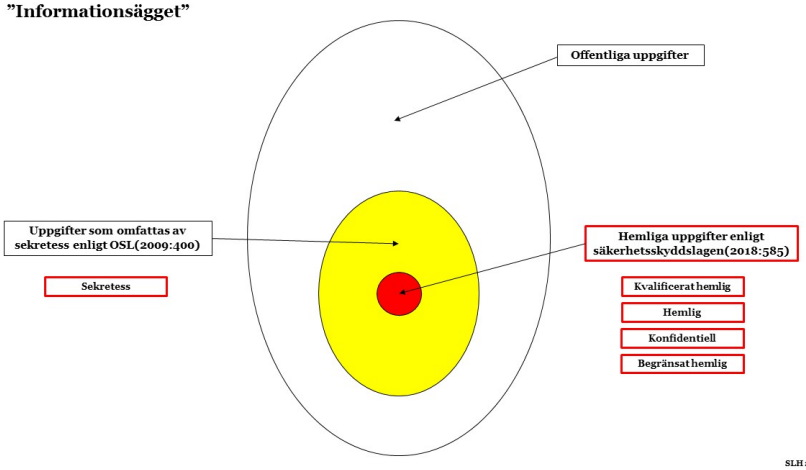

SLH 20191015

Säkerhetsklassificerade uppgifter som finns i verksamheten ska löpande delas in i någon av de fyra säkerhetsskyddsklasserna[61]:

- Kvalificerat hemlig (synnerligen allvarlig skada)
- Hemlig (allvarlig skada)
- Konfidentiell (en inte obetydlig skada)
- Begränsat hemlig (endast ringa skada)

Säkerhetsklassificerade uppgifter samt i förekommande fall övriga uppgifter, med koppling till kommunens krisberedskap, krisorganisation och krisförmåga och förberedelser för höjd beredskap, som enligt offentlighets- och sekretesslagens (2009:400) bestämmelser kan omfattas av sekretess ska beläggas med *sekretess* och märkas i enlighet med detsamma.

Den som upprättar handling ansvarar för att bedöma och besluta om säkerhetsskyddsklass eller omfattning av sekretess. Handlingar belagda med sekretess erhållna från annan myndighet ska hanteras och i enlighet med den myndighetens klassificering.

Vid utlämningsärenden rörande uppgifter som belagts med sekretess ska samråd sökas med kommunal handläggare eller i förekommande fall uppgiftslämnande myndighet. Om myndigheter begär utlämnande skall hänvisning ske tillbaka till den myndighet som upprättat handlingen.

Informationssäkerhet berör och är beroende av människor, teknik och administration, således omfattas både tekniska system, handhavande av tekniska system som klassificering och hantering av information och säkerhetsklassificerade uppgifter i såväl tal som skrift samt rutiner för detta.

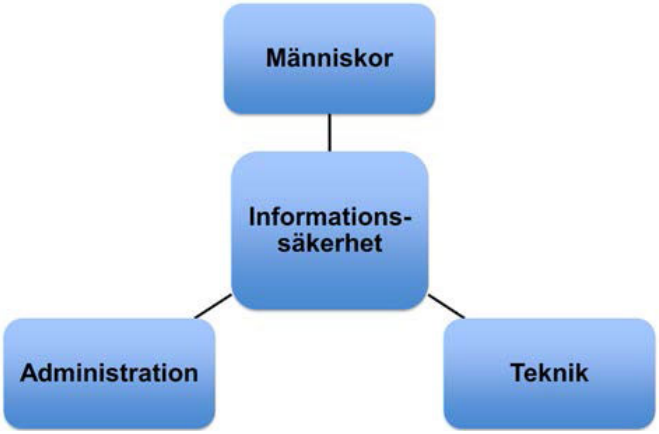

[62]

[61] Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och Säkerhetspolisen, Föreskrifter om säkerhetsskydd(PMFS 2019:2)
[62] Bild: Försvarsmakten, 2013, *Handbok Säkerhetstjänst Informationstjänst*

Exempel på hur informationssäkerhet kan indelas i administrativa och tekniska skyddsåtgärder:

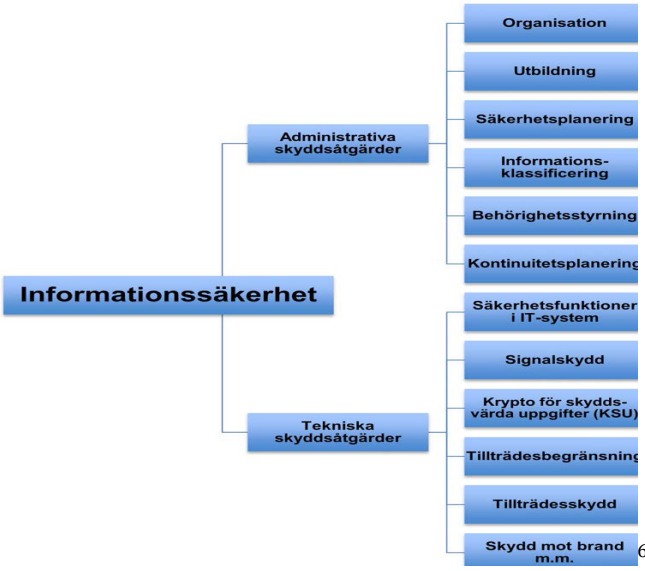

[63]

6.2.2 Personalsäkerhet[64]

Kommunen ska med utgångspunkt i säkerhetsskyddsanalys besluta om vilka anställningar eller annat deltagande i verksamheten som ska vara inplacerade i säkerhetsklass. Beslutet och vilka anställningar som ska placeras i säkerhetsklass ska dokumenteras och förteckningen bifogas säkerhetskyddsanalysen. Det är befattningen eller uppdraget som är placerat i säkerhetsklass, inte en person som ska inneha befattning eller uppdrag. Att lämplig person sedan innehar befattning eller uppdrag är föremål för vad som avses med personalsäkerhet.

Personalsäkerhet ska förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i säkerhetskänslig verksamhet. Personalsäkerhet ska också säkerställa att de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har tillräcklig kunskap om säkerhetsskyddet. Personalsäkerhet består av två delar:

-*säkerhetsprövning* och
-*utbildning i säkerhetsskydd*.

Säkerhetsprövning
En säkerhetsprövning ska göras av den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i en säkerhetskänslig verksamhet. Säkerhetsprövningen ska dokumenteras och göras *innan* deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten påbörjas och ska innefatta:

a) en *grundutredning*

och i vissa fall

b) en *registerkontroll* och
c) *särskild personutredning*.

[63] Bild: Försvarsmakten, 2013, *Handbok Säkerhetstjänst Informationstjänst*
[64] Säkerhetspolisen, 2019, *Vägledning i säkerhetsskydd: Personalsäkerhet*

Säkerhetsprövningen ska klarlägga om personen kan antas vara lojal mot de intressen som ska skyddas i säkerhetsskyddslagen, är pålitlig från säkerhetssynpunkt samt utreda eventuella sårbarheter ur säkerhetshänseende. Person som inte klarar säkerhetsprövning:

- ska inte delta i säkerhetskänslig verksamhet
- inte anställas för befattning eller uppdrag i säkerhetskänslig verksamhet

Undantag:

Säkerhetsprövning ska inte göras för politiska uppdrag. Ledamöter som bestrider befattningar och uppdrag i kommunens krisledningsnämnd eller i bolagsstyrelse och som i denna roll hanterar säkerhetsklassificerade uppgifter ska dock säkerhetsprövas innan deltagande sker i säkerhetskänslig verksamhet.

Om det finns *särskilda skäl* kan säkerhetsprövningen göras mindre omfattande. En förutsättning för att göra en mindre omfattande säkerhetsprövning är att den som säkerhetsprövningen avser har prövats på motsvarande sätt och att en grundutredning därmed inte skulle tillföra något nytt i sak. Ny framställan om registerkontroll med den nya kontrollorsaken ska dock alltid skickas in till Säkerhetspolisen.

Utbildning
Den som bedriver den säkerhetskänslig verksamhet ska säkerställa att den som anställs eller på annat sätt deltar i verksamheten får en relevant utbildning i säkerhetsskydd innan personen får åtkomst till verksamheten. Utbildningen ska bibringa a) förståelse för vilka skyddsvärden som finns, b) vilka hot som eventuellt föreligger och varför säkerhetsskyddsåtgärder är nödvändiga samt c) hur säkerhetsskyddet ska upprätthållas. Påminnelse om tystnadsplikten som gäller för alla som får del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska särskilt belysas.

Tystnadsplikt:
Den som på grund av anställning eller på annat sätt deltar eller har deltagit i säkerhetskänslig verksamhet får inte obehörigen röja eller utnyttja säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Vidare får den som fått del av uppgifter som förekommer i angelägenhet som avser säkerhetsprövning inte obehörigen röja eller utnyttja dessa uppgifter. Den som bryter mot bestämmelserna om tystnadsplikt i säkerhetsskyddslagen eller offentlighets- och sekretesslagen kan under vissa förutsättningar dömas till ansvar för brott mot Sveriges säkerhet eller brott mot tystnadsplikten. Att observera är att tystnadsplikten består även sedan anställningen eller deltagandet har upphört.

Säkerhetsskyddschefen ansvarar för rutiner och process kring säkerhetsprövning samt beslutar om resultat av genomförd säkerhetsprövning.

6.2.3 Fysisk säkerhet[65]

Fysisk säkerhet ska förebygga att obehöriga får tillträde till områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där säkerhetskänslig verksamhet i övrigt bedrivs. Skadlig inverkan på sådana områden, byggnader,

[65] Säkerhetspolisen, 2019, *Vägledning i säkerhetsskydd: Fysisk säkerhet*

anläggningar eller objekt ska även förebyggas genom fysisk säkerhet. I detta ligger även att skydda mot att någon med eller utan tekniska hjälpmedel obehörigen får insyn i den säkerhetskänsliga verksamheten.

Fysisk säkerhet kan beskrivas som ett system av personal, rutiner, byggnadsteknik och säkerhetsteknik som utgår ifrån ett identifierat behov av säkerhetsskydd (säkerhetsskyddsanalysen). Tillsammans utgör de säkerhetsskyddsåtgärder som ska skydda mot obehörigt tillträde och skadlig inverkan.

Fysisk säkerhet ska utformas så att det finns säkerhetsskyddsåtgärder för att upptäcka, försvåra och hantera obehörigt tillträde och skadlig inverkan.

Verksamheterna ska, i den omfattning som skyddsdimensioneringen kräver, använda personell bevakning eller teknisk övervakning för att tidigt upptäcka obehörigt tillträde eller skadlig inverkan. De upptäckande säkerhetsskyddsåtgärderna ska anpassas utifrån säkerhetsskyddsanalysen, det vill säga utifrån vad som ska skyddas och vad den fysiska säkerheten ska klara av att skydda mot.

6.3 Säkerhetsskyddad upphandling[66]

Säkerhetsskyddad upphandling betecknar den process som i huvudsak går ut på att identifiera berörda skyddsvärden i en upphandling, analysera dem och upprätta ett säkerhetsskyddsavtal för att säkerställa att skyddsvärdena får ett likvärdigt skydd hos anbudsgivaren eller leverantören som det som finns hos verksamhetsutövaren. Innan verksamheten påbörjar ett upphandlingsförfarande ska denne analysera om förfarandet eller uppdraget rör säkerhetskänslig verksamhet i en säkerhetsskyddsanalys.

Skyldigheten att ingå säkerhetsskyddsavtal gäller när det i upphandlingen förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen *konfidentiell eller högre*, eller när leverantören ges tillgång till säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet.

Med upphandling avses de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt. Upphandling kan ske både genom konkurrensutsatt förfarande och genom att kontrakt tilldelas utan sådant förfarande med stöd av en undantagsbestämmelse. De tre nivåerna för säkerhetsskyddsavtal är:

Nivå 1
Leverantören kommer att utanför verksamhetsutövarens lokaler eller utrymmen:

- Få tillgång till eller möjlighet att förvara säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
- Få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet där åtkomst till verksamheten kan medföra en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

[66] Säkerhetsskyddslagen (2018:585), Säkerhetsskyddförordningen (2018:658) och Säkerhetspolisen, Föreskrifter om säkerhetsskydd(PMFS 2019:2) samt Säkerhetspolisen, 2019, *Vägledning i säkerhetsskydd: Säkerhetsskyddad upphandling*

Nivå 2

Leverantören kommer att i verksamhetsutövarens egna lokaler eller utrymmen:

- Få tillgång till eller möjlighet att förvara säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
- Få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet där åtkomst kan medföra en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Nivå 3

Leverantören kan komma att i verksamhetsutövarens egna lokaler eller utrymmen:

- Få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
- Få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet där åtkomst kan medföra en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Med verksamhetsutövarens lokaler eller utrymmen avses alla fastigheter, platser eller områden där verksamhetsutövaren har ansvar och kontroll över säkerhetsskyddet. Verksamhetsutövaren behöver inte äga lokalen eller utrymmet för att det ur säkerhetsskyddssynpunkt ska betraktas som dennes lokal eller utrymme. För att ett säkerhetsskyddsavtal i nivå 1 ska vara motiverat krävs att leverantören kommer få tillgång till eller möjlighet att förvara aktuella uppgifter utanför verksamhetsutövarens lokaler, vilket innebär ett försämrat säkerhetsskydd.

Verksamheter som har ingått ett säkerhetskyddsavtal ska anmäla det till Säkerhetspolisen. Det är härvid verksamhetsutövaren som omfattas av anmälningsskyldigheten, inte leverantören. Vidare ska verksamheten *säkerhetspröva* och *utbilda* de hos leverantören som kommer att delta i uppdraget. En plan för säkerhetsskydd, som beskriver hur säkerhetsskyddet ska regleras i uppdraget ska upprättas och dokumenteras. Härvid ska leverantör vid säkerhetsskyddsavtal på nivå 1 upprätta en säkerhetsskyddsinstruktion av vilken det framgår hur leverantörens säkerhetsskydd är organiserat m.m. Verksamhetsutövaren ska även under uppdragets genomförande utöva kontroll av att säkerhetsskyddet upprätthålls hos leverantören.

Leverantörsutbildningen ska omfatta:	Hotbild mot den berörda verksamheten Behörighet att delta i säkerhetskänslig verksamhet Informationssäkerhet Fysisk säkerhet Personalsäkerhet Tystnadsplikt

Inför säkerhetsskyddad upphandling ska verksamheten samråda med säkerhetsskyddschef och inköpschef. Vid tveksamheter och frågor i samband med säkerhetsskyddad upphandling ska samråd ske med Säkerhetspolisen.

6.4 Krigsorganisation

Kommunen ska vid höjd beredskap[67] vidta de särskilda åtgärder som under rådande förhållanden krävs för att kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret. Detta avser nödvändig planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser.

Kommunen ska ha de planer som behövs[68] för att kunna upprätthålla sin verksamhet under höjd beredskap. Denna planering skall innehålla uppgifter om:

-den verksamhet som skall bedrivas under höjd beredskap,
-information om krigsorganisationen och
-vilken personal som ska tjänstgöra i densamma.

Arbetet med krigsorganisation skall vara påbörjat 2020-12-31.

[67] Lagen(1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap
[68] Förordning(2006:637) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap

7 Referenslista

Aktiebolagslag(2005:551)

Förordning(2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap(FEH)

Försvarsdepartementet, Proposition 2005/06:133, Samverkan vid kris för ett säkrare samhälle

Försvarets forskningsinstitut(FOI), 2015-12-14, Första hjälpen i civilt försvar - en kunskapssammanställning, FOI MEMO 5551

Försvarsmakten, 2013, Handbok säkerhetstjänst Informationstjänst

Försvarsutskottet, Betänkande 2014/15 FöU11, Försvarspolitisk inriktning - Sveriges försvar 2016-2020

Kiruna kommun, 2019, Risk- och sårbarhetsanalys

Kiruna kommun, 2019-10-15, Utbildnings- och övningsplan 2019-2022

Kiruna kommunfullmäktige, 2018-12-10, Reglemente för kommunstyrelsen

Kiruna kommunfullmäktige, 2018-12-10, Reglemente för kultur och utbildningsnämnden

Kiruna kommunfullmäktige, 2018-12-10, Reglemente för miljö och byggnadsnämnden

Kiruna kommunfullmäktige, 2018-12-10, Reglemente för socialnämnden

Kiruna kommunstyrelse, 2019-02-25, Instruktion för kommundirektör

Kiruna kommunstyrelse, 2019-06-17, Sammanträdesprotokoll

Kiruna miljö och byggnadsnämnd, 2019-04-25, Sammanträdesprotokoll

Kommunallag(2017:725)

Krisinformation.se, 2019-07-15, https://www.krisinformation.se/detta gor samhallet/krishanteringens-grunder/ett-sarbart-samhalle

Lag(2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap(LEH)

Lag om skydd mot olyckor(2003:778)

Lag(1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap

Lapplands kommunalförbund, 2011-06-20, Förbundsordning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2012, Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, MSB 349

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2014, Övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap, MSB 2014-1942

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2018, Gemensamma grunder för samverkan och ledning, MSB 777

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2018, Nationell risk- och förmågebedömning 2018, MSB 2018 1221

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2018, Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018-2020, MSB 2018-05681

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2018, Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019-2022, MSB 2018-09779

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2019, Anvisning för användande av statlig ersättning för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar, MSB 2018-00265

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(MSB), 2019, Kontinuitetsplanering - en lathund, MSB 1406

Offentlighets- och sekretesslagen(2009:400)

Regeringsformen(1074:152)

Regeringen, Proposition 2014/15:109, Försvarspolitisk inriktning - Sveriges försvar 2016-2020

Regeringen, Proposition 2017/18:89, Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet - ny säkerhetsskyddslag

Sveriges kommuner och landsting(SKL), 2018, Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018-2020, SKL 18/01807

Sveriges kommuner och landsting(SKL), 2018, Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019-2022, MSB 18/03101

Säkerhetspolisen, Föreskrifter om säkerhetsskydd(PMFS 2019:2)

Säkerhetspolisen, 2019, Hotbild mot säkerhetskänslig verksamhet

Säkerhetspolisen, 2019, Vägledning i säkerhetsskydd: Fysisk säkerhet

Säkerhetspolisen, 2019, Vägledning i säkerhetsskydd: Personalsäkerhet

Säkerhetspolisen, 2019, Vägledning i säkerhetsskydd: Säkerhetsskyddad upphandling

Säkerhetsskyddsförordning(2018:658)

Säkerhetsskyddslagen(2018:585)